

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

گفتمان سازی رسانه‌ای بیانیه گام دوم انقلاب

۴- اقتصاد

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: فریفته هدایتی

عنوان	صفحه
مقدمه	۳
□ مهمترین محورهای بیانات مقام معظم رهبری در خصوص اقتصاد (چارچوب تقویت و توسعه و دستیابی به اقتصاد بومی و تولیدی)	۵
□ مهمترین مقوله ها و مفاهیم مرتبط با محورهای بیانات مقام معظم رهبری در خصوص گفتمانسازی اقتصاد (چارچوب تقویت و توسعه: دستیابی به اقتصاد بومی و تولیدی)	۶
1 سیاستگذاری آسیب شناسانه، عالمانه، درون نگر، متعهدانه، شفاف	۶
❖ وجود مشکلات اقتصادی گوناگون، زیربنایی و دارای راه حل	۶
❖ اولویت دهی به حل مشکلات اقتصادی - معیشتی	۶
❖ تلاش همه جانبه برای رفع آسیب های اقتصادی گوناگون	۷
❖ عزم جمعی مسئولان برای حل مشکلات اقتصادی	۷
❖ اصلاح ساختاری نظام اقتصادی با اعتماد و اتکا به توانمندی های داخلی	۸
❖ استقلال در تصمیم گیری های کلان اقتصادی	۸
❖ اقتصاد مقاومتی، الگوی کامل رفع مشکلات اقتصادی	۱۰
❖ جنگ اقتصادی دشمن علیه ایران	۱۰
❖ باورمندی و نهادینه کردن ارزش کار	۱۱
2 برنامه ریزی عملیاتی، همگانی و فرهنگی	۱۱
➤ تکیه بر توان و تعهد مردم و به ویژه میدان دهی به جوانان	۱۳
➤ ایمن سازی حوزه اقتصاد با کمک نیروی انتظامی	۱۳
➤ برنامه ریزی برای موفقیت در جنگ اقتصادی	۱۳

بیانیه گام دوم انقلاب به عنوان منشور تداوم مسیر آینده انقلاب اسلامی، بر چگونگی حفظ انقلاب اسلامی و پاسداشت ارزش‌های آن تاکید دارد و ضمن تبیین اجمالی پیشینه انقلاب اسلامی و دستاوردها و ظرفیت‌های موجود آن، چشم‌انداز آینده انقلاب اسلامی را از منظر بالاترین مقام سیاسی کشور در چند محور تشریح و تبیین کرده^۱ که سومین محور آن به موضوع اقتصاد پرداخته است. در این بخش، ضمن برشمردن ظرفیتهای مهم کشور برای گام دوم انقلاب در حوزه اقتصادی، توصیه‌های اساسی برای تحقق اقتصاد قوی که نفوذپذیر و سلطه‌پذیر نباشد، بیان شده است. مقام معظم رهبری در تحلیل و تشریح پروژه نفوذ نظام سلطه، علاوه بر نفوذ فرهنگی که در ذیل برخی سرفصل‌ها همچون معنویت، اخلاق و سبک زندگی تبیین می‌شود، به مقوله نفوذ اقتصادی و راهکارهای برون رفت از آن نیز اشاره می‌فرمایند. ایشان اقتصاد را در جامعه اسلامی نه یک هدف بلکه به عنوان یک وسیله در نظر می‌گیرند و برخی از مهم‌ترین مصادیق تحقق آنرا در گام دوم انقلاب، پیگیری سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، حمایت از عدالت توزیعی، تولید مبتنی بر کیفیت، تقویت تولید اقتصادی مستقل، نقد و نکوهش مصرف‌گرایی می‌دانند. ایشان همچنین دو تهدید عمده در نظام اقتصادی را عیوب ساختاری و ضعف‌های مدیریتی (عامل دورنی) و خباثت‌های دشمن و تحریم‌های اقتصادی (عامل بیرونی) عنوان می‌نمایند.

مقام معظم رهبری چالش‌های عمده اقتصاد در گام دوم انقلاب، را تمرکز بر اقتصاد تک محصولی و صادرات نفت محور، تمرکز بر واردات، تورم بخش دولتی در حوزه اقتصاد بدون صیانت از حوزه تعاونی و تولید در بخش خصوصی، عدم به کارگیری مکفی از منابع انسانی نخبه در حوزه اقتصاد، ضعف در ساختارهای بودجه‌بندی و برنامه‌ریزی، عدم اهتمام به تعیین اولویت‌ها و بی‌ثباتی در سیاست‌های اقتصاد قلمداد می‌فرمایند و بر ۱. اتکا بر مردمی کردن اقتصاد ۲. بومی‌گرایی ۳. دانش بنیان کردن تولید اقتصادی ۴. مسئولیت‌پذیری و درون‌زایی اقتصادی با اتکا بر نیروی جوان مومن و دانا تأکید می‌نمایند.^۲

در واقع ایشان گرچه به وجود مشکلات اقتصادی واقف هستند، اما بدون راه حل نمی‌دانند و با نگاه امیدبخش معطوف به رفع موانع به تشریح آنها می‌پردازند و همچنان که از سالها قبل تاکید داشته‌اند، تنها راه برون رفت از این مشکلات را نیز اقتصاد مقاومتی می‌دانند. که برای تحقق این موضوع به عنوان یکی از آرمانهای انقلاب اسلامی، باید آن را به عنوان یک گفتمان پذیرفته شده در بیاوریم.^۳ به واقع اگر تفکری به صورت گفتمان در آمد، اجرای آن دیگر کار

۱ - محورهای هفتگانه بیانیه گام دوم انقلاب عبارتند از:

۱. علم و پژوهش، ۲. معنویت و اخلاق، ۳. اقتصاد، ۴. عدالت و مبارزه با فساد، ۵. استقلال و آزادی، ۶. عزت ملی روابط خارجی و مرزبندی با دشمن، ۷. سبک زندگی

۲. بازخوانی تفسیری-تحلیلی بیانیه گام دوم انقلاب مقام معظم رهبری خطاب به ملت ایران، معاونت پیشگیری از جرم قوه قضاییه،

۹۸/۳/۲۱

۳- بیانات، ۹۴/۴/۱۳

دشواری نیست.^۱ در نگاه ایشان گفتمان یعنی، یک مفهوم و یک معرفت در برهه‌ای از زمان در یک جامعه همه‌گیر بشود.^۲ در حقیقت گفتمان یعنی باور عمومی؛ یعنی آن چیزی که به صورت یک سخن مورد قبول عموم تلقی بشود، مردم به آن توجه داشته باشند.^۳ از این منظر، گفتمان یک جامعه مثل هواست، همه تنفسش می‌کنند؛ چه بدانند، چه ندانند؛ چه بخواهند، چه نخواهند.^۴ ایشان تاکید می‌کنند که باید این گفتمان‌سازی انجام بگیرد که البته نقش رسانه‌ها و به خصوص نقش روحانیون و نقش بزرگان و اساتید دانشگاهی حتما نقش بارز و مهمی است.^۵

گفتمان‌سازی فرایندی برنامه‌ریزی شده، و زمان‌بر و نیازمند تکرار و تاکید بر مفاهیم و مقوله‌های اصلی تشکیل دهنده یک گفتمان است تا تبدیل به ادبیات رایج جامعه شود. برای گفتمان‌سازی «اقتصاد مقاومتی» لازم است نهادهای دست‌اندرکار فرهنگ‌سازی و گفتمان‌سازی از جمله رسانه‌ها و در راس آنها رسانه ملی، مفاهیم و مقوله‌های اصلی این گفتمان را محور تولید محتوای خود قرار دهند و به شیوه‌های مختلف به تکرار هنرمندانه آنها بپردازند. بهترین مرجع برای استخراج این مفاهیم و مقوله‌ها نیز بیانات مقام معظم رهبری است و لذا این پژوهش^۶ با استخراج این مفاهیم و مقوله‌ها از متن بیانات^۷ در صدد است تا زمینه‌ای برای سیاست‌گذاری و تولید محتوای رسانه‌ای به منظور گفتمان‌سازی رشد و توسعه اقتصادی بر بستر اقتصاد مقاومتی، فراهم آورد.

۱- بیانات، پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، ۹۰/۱۰/۱۴

۲- بیانات، پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، ۸۸/۹/۲۲

۳- بیانات، پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، ۹۲/۱۲/۱۵

۴- «اگر می‌خواهیم یک خواسته‌ای تحقق پیدا کند، قدم اول این است که این خواسته را به‌صورت یک گفتمان پذیرفته شده در بیاوریم»، بیانات در سومین نشست اندیشه‌های راهبردی، پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، ۹۰/۱۰/۱۴

۵- همان منبع.

۶- این پژوهش بر اساس مجموعه کتابهای "گفتمان‌سازی بیانیه گام دوم انقلاب"، مرکز تحقیقات صدا و سیما ج.ا.ا، تهران، ۱۳۹۸، انجام شده است.

۷- بر اساس پژوهش فوق، برای شناخت مضامین اقتصاد به عنوان سومین محور مورد تاکید در بیانیه گام دوم انقلاب، ۱۷ سخنرانی در فاصله زمانی ۹۵/۰۴/۱۲ تا ۹۸/۰۳/۱۴ انتخاب شد. نتیجه این بررسی‌ها به روش تحلیل مضمونی، نشان می‌دهد که معظم‌له آسیب‌های این حوزه را به‌خوبی می‌شناسند، به ظرفیت‌ها و توانمندی‌های داخلی برای بهبود آن آگاهی دارند و رفع موانع موجود در این زمینه را اولویت ملی حال و آینده کشور بر می‌شمارند. چراکه ایشان بر این باورند که رویکرد دشمنان به ویژه آمریکا از حوزه رویارویی نظامی و مستقیم به رویارویی اقتصادی تبدیل شده است و آنان با نقشه و برنامه‌های مشخص بر آنند که مردم را در تنگنای معیشتی قرار دهند و از این طریق حکومت اسلامی را از پشتوانه مردمی تهی سازند. با این حال و با وجود تاثیر جنگ اقتصادی دشمن، از جمله تهدید و تحریم بر اقتصاد کشور، رهبر معظم انقلاب امکان دستیابی به موفقیت اقتصادی برای کشور را حتمی و قطعی می‌دانند. البته به شرطی که با نگاهی مستقل و بدون چشمداشت به بیگانگان و به ویژه غربی‌ها (نگاه شرطی) بر توانمندی‌های داخلی تمرکز شود و ارجحیت‌های اقتصادی مبتنی بر نیازهای مردم سامان یابد و ساختار اقتصادی از اقتصاد غیر تولیدی و متکی به فروش نفت و مواد خام به اقتصاد تولیدی تغییر یابد. به این ترتیب ایشان مهمترین راهکار مبارزه با حمله اقتصادی دشمن را ایستادگی بر پایه رجوع به توانمندی‌های داخلی و بومی می‌دانند. که تحت عنوان اقتصاد مقاومتی شناخته می‌شود. با این توضیح باید گفت که بیشتر مضامین بر آمده از سخنان رهبری در این حوزه به تدوین سیاستهای کلان و برنامه‌های اجرایی برای اصلاح اقتصاد اشاره دارد و بیش از همه مسئولان را مورد خطاب قرار داده است. (علی محمدی، محبوبه (۱۳۹۸)، گفتمان‌سازی بیانیه گام دوم انقلاب: تبیین منظومه فکری مقام معظم رهبری درباره محورهای هفتگانه بیانیه، تهران، انتشارات مرکز تحقیقات صدا و سیما ج.ا.ا، ص ۱۷۱)

□ مهمترین محورهای بیانات مقام معظم رهبری در خصوص اقتصاد (چارچوب تقویت و توسعه و دستیابی به اقتصاد بومی و تولیدی)

❑ مهمترین مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با محورهای بیانات مقام معظم رهبری در خصوص گفتمان‌سازی اقتصاد (چارچوب تقویت و توسعه: دستیابی به اقتصاد بومی و تولیدی)

۱- سیاستگذاری آسیب شناسانه، عالمانه، درون نگر، متعهدانه، شفاف

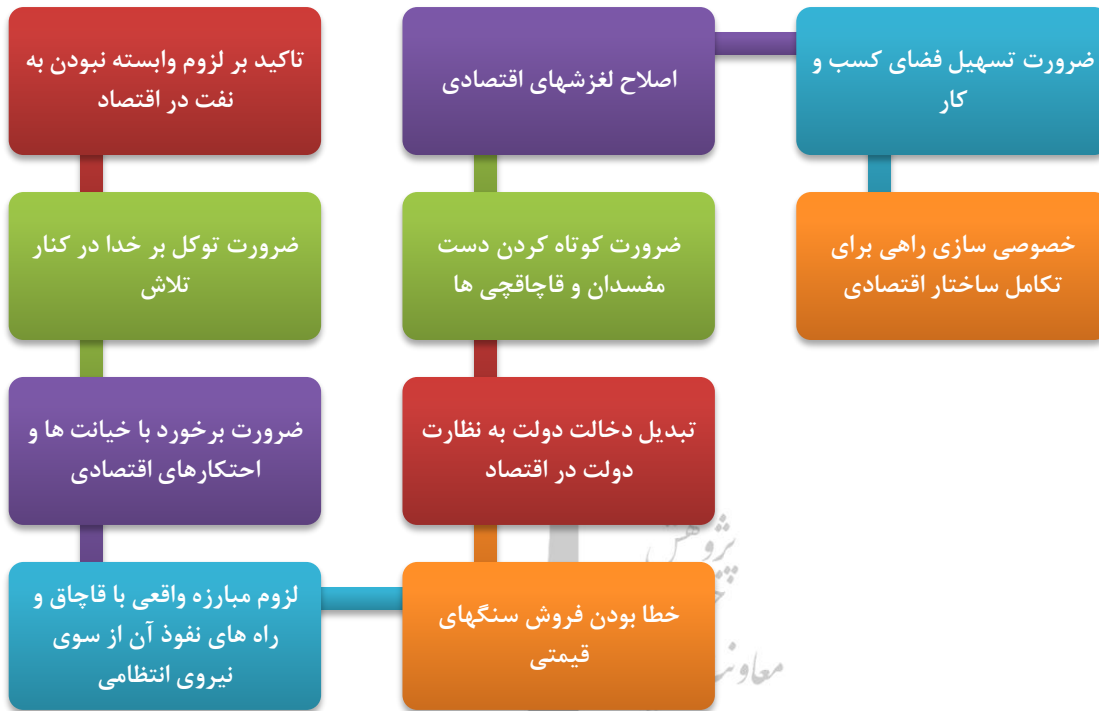
❖ وجود مشکلات اقتصادی گوناگون و دارای راه حل

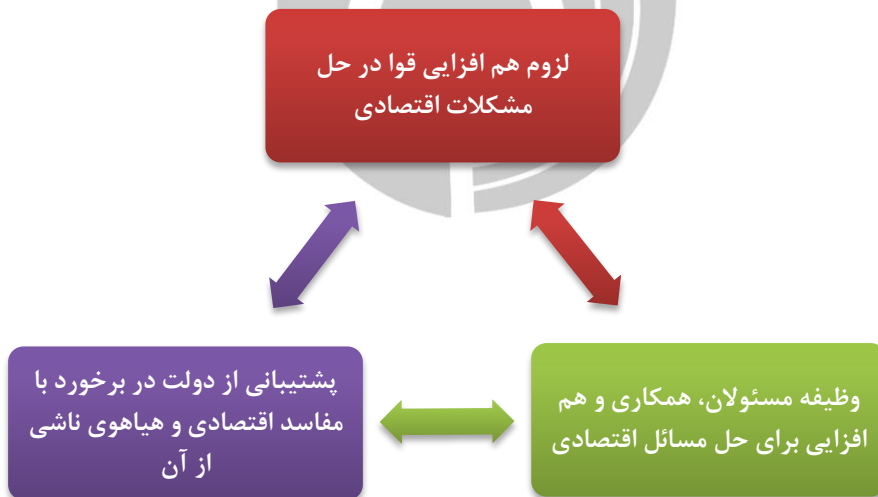
❖ اولویت دهی به حل مشکلات اقتصادی_ معیشتی

❖ تلاش همه‌جانبه برای رفع آسیب‌های اقتصادی گوناگون

❖ عزم جمعی مسئولان برای حل مشکلات اقتصادی

❖ اصلاح ساختاری نظام اقتصادی با اعتماد و اتکا به توانمندیهای داخلی

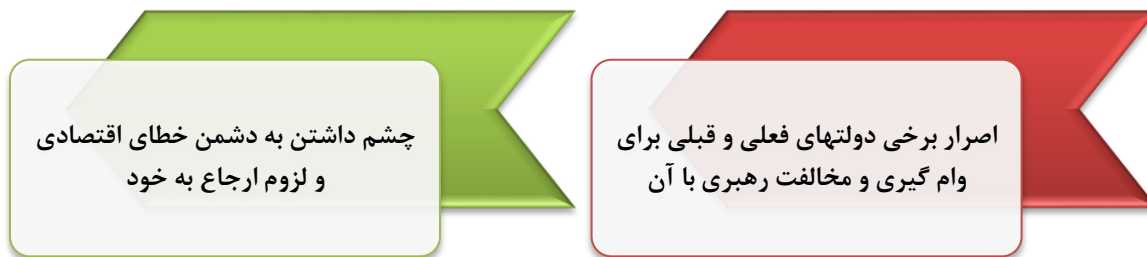

❖ استقلال در تصمیم گیری های کلان اقتصادی

پروفسور
معاونت سیاسی
صدرا و تیما

❖ پرهیز از تسلط اقتصادی بیگانگان

❖ اهتمام به شکوفایی تولید ملی

❖ اقتصاد مقاومتی، الگوی کامل رفع مشکلات اقتصادی

مقاومت اقتصادی یعنی بازداشتن دشمن از تعرض به این حوزه

اقتصاد مقاومتی یعنی جلوگیری از دخالت و تصمیم گیری ارادل بیگانه برای کشور

محوریت اقتصاد مقاومتی و تمرکز بر بخش هایی از آن به تبع شرایط

درون زایی اقتصاد مقاومتی و اشتغال و تولید داخلی

گره گشایی از مشکل عملیاتی نشدن اقتصاد مقاومتی به دست دانشگاه ها

❖ جنگ اقتصادی دشمن علیه ایران معاونت‌های سیاسی صدا و ستا

طمع دشمن به مشکلات اقتصادی

دشمنی بسیاری از تصمیم گیران حوزه اقتصاد جهانی با ملت و ج.ا.ا.

فشار اقتصادی حربه نهایی دشمن برای به زانو در آوردن ایران

کشیده شدن جنگ اقتصادی علیه کشور به وزارت خزانه داری دشمن

تلاش چندساله دشمن برای شدت بخشیدن به تحریم های اقتصادی

❖ باورمندی و نهادینه کردن ارزش کار

جانشین کردن فرهنگ تلاش و کار به جای نشستن و طمع به ثروت باد آورده

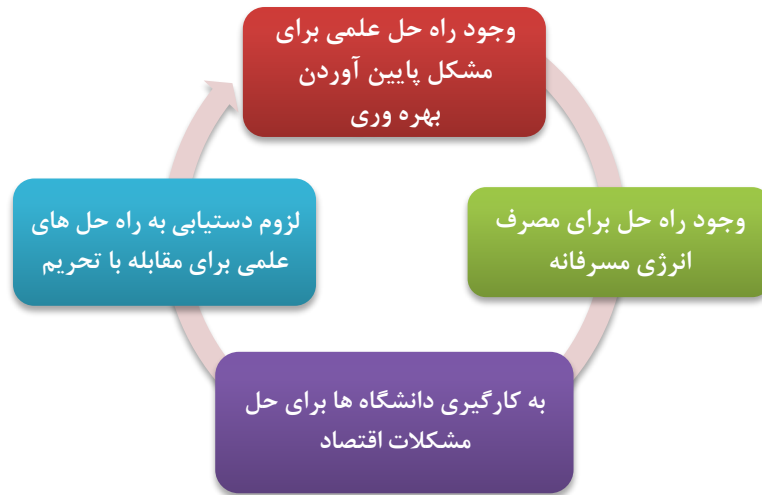
کار، لازمه رشد فردی و اجتماعی

وابسته بودن رشد به کار و تلاش، یک سنت الهی

۲- برنامه ریزی عملیاتی، همگانی و فرهنگی

❖ کاوش علمی برای رفع بهینه مشکلات اقتصادی

۳- ضرورت رویکرد مجدانه و شجاعانه برای حل مشکلات اقتصادی دولت

تجرب
معاونت سیاسی
صدرا و تیما

۴- تکیه بر توان و تعهد مردم و به ویژه میدان دهی به جوانان

۵- ایمن سازی حوزه اقتصاد با کمک نیروی انتظامی

۶- برنامه ریزی برای موفقیت در جنگ اقتصادی

